

STRATEGAETH CYNHWYSIANT

Cyngor Caerdydd • 2025

**STRONGER
FAIRER
GREENER**

CYNNWYS

CYFLWYNIAD	Tudalen 3
Beth yw Cynhwysiant?	Tudalen 3
Cynhwysiant Yng Nghaerdydd	Tudalen 4
EIN GWELEDIGAETH	Tudalen 7
EIN HEGWYDDORION	Tudalen 8
GWNEUD GWAHANIAETH	Tudalen 9
MEYSYDD AR GYFER GWEITHREDU	Tudalen 10
Maes 1 ar gyfer Gweithredu: Dyfnhau ac ymgorffori Ymarfer Cynhwysol	Tudalen 10
Maes 2 ar gyfer Gweithredu: Cryfhau Ymgysylltiad ein Dysgwyr	Tudalen 13
Maes 3 ar gyfer Gweithredu: Y ddarpariaeth gywir a'r cymorth gorau i ddysgwyr	Tudalen 16
Maes 4 ar gyfer Gweithredu: Bodloni anghenion POB Dysgwr	Tudalen 18
Maes 5 ar gyfer Gweithredu: Cefnogi a Chryfhau ein Gweithlu	Tudalen 22
Y CAMAU NESAF	Tudalen 24

CYFLWYNIAD

Beth yw Cynhwysiant?

Mae perthyn yn angen dynol sylfaenol. Mae ymdeimlad o berthyn yn adlewyrchu ein hangen dwfn i gysylltu ag aelodau grŵp, cael ein derbyn a'n gwerthfawrogi. Mae'n cael effaith sylweddol ar ein lles, gan wella cymhelliant a hapusrwydd.

Mae dysgwyr sy'n teimlo eu bod yn perthyn yn fwy tebygol o gyflawni a ffynnu a gwneud y mwyaf o'u potensial. Gallwn ni i gyd greu amgylcheddau cynhwysol sy'n meithrin ymdeimlad o berthyn trwy greu bondiau, gwella ymdeimlad o gymuned a datblygu gwerthoedd a phrofiadau a rennir.

Rydyn ni eisiau i bob plentyn a pherson ifanc deimlo eu bod yn perthyn i'w hysgol neu leoliad. Yng Nghaerdydd dyma beth rydyn ni'n ei olygu wrth Gynhwysiant.

Cynhwysiant Yng Nghaerdydd

Beth mae plant a phobl ifanc yn ei ddweud?

Wrth ddatblygu ein Strategaeth Cynhwysiant, rydym wedi gwrandao ar blant a phobl ifanc i ddeall sut mae'n teimlo i fod yn ddysgwyr yng Nghaerdydd. Dywedodd plant a phobl ifanc wrthym am eu profiadau cadarnhaol yn yr ysgol, er enghraifft:

- Mae eu diwylliant, eu hiaith a'u crefydd yn cael eu parchu
- Bod oedolion yn eu hysgol y maent yn ymddiried ynddynt
- Maent yn teimlo eu bod wedi'u cynnwys mewn gwaith grŵp neu weithgareddau

Fe wnaethant hefyd ddweud wrthym am agweddau ar fywyd ysgol a oedd yn llai cadarnhaol, er enghraifft:

- Cael ffræ o flaen y dosbarth cyfan
- Athrawon yn rhoi mwy o sylw i'r plant 'swnllyd'
- Nid yw rheolau'r ysgol bob amser yn deg i bawb
- Gweld posterï ac arwyddion nad ydynt yn adlewyrchu pobl 'fel fi'

Gofynnwn ni i ddysgwyr beth oedd yn bwysig iddyn nhw a beth oedd yn gwneud iddyn nhw deimlo eu bod wedi'u cynnwys. Roedd plant a phobl ifanc yn teimlo:

- Dylai pawb, gan gynnwys y rhai sy'n swil, yn bryderus neu'n teimlo'n wahanol, gael eu croesawu, eu diogelu a'u trin yn gyfartal
- Mae dewis, cyfranogiad a chael eu cymryd o ddifrif yn gwneud iddynt deimlo eu bod yn cael eu parchu, yn gwella eu hyder ac yn arwain at ysgol well i bawb
- Maen nhw eisiau i oedolion mewn ysgolion sylwi pan maen nhw'n cael trafferth, ac maen nhw eisiau i rywun eu holi weithiau eu bod yn teimlo'n ddiogel ac yn cael eu gwerthfawrogi
- Dylid ceisio eu barn a'u syniadau yn enwedig os nad ydynt yn hyderus neu'n 'boblogaidd'

Beth mae rhieni a gofalwyr yn ei ddweud?

Fe wnaethom ofyn i rieni a gofalwyr am brofiad eu plant o'r ysgol a'r gefnogaeth a gawsant. Roedd rhieni'n gadarnhaol iawn am staff ysgol fel modelau rôl, roeddent yn cydnabod eu sgiliau a'u cymhelliant wrth gefnogi dysgwyr. Mae pethau positif eraill yn cynnwys:

- **Eu plant yn cael gofal, yn teimlo'n ddiogel a bod yn hapus yn yr ysgol**
- **Derbyn adborth da ar y cynnydd y mae eu plentyn yn ei wneud a gwybod sut i godi pryderon os oes angen help ychwanegol arnynt**
- **Ysgolion yn tynnu sylw at bwysigrwydd presenoldeb da, dathlu cyflawniadau cadarnhaol a chael polisïau clir ar ymddygiad**

Soniodd rhieni a gofalwyr am brofiadau llai cadarnhaol mewn rhai agweddau:

- **Cwestiynwyd pa mor ymatebol yw'r cwricwlwm i anghenion dysgwyr ac a oedd cymorth ychwanegol bob amser yn effeithiol**
- **Roedd cyfleoedd i blant gyfrannu eu barn a'u hanogaeth neu gyfleoedd i blant â gallu penodol gael gwaith mwy heriol ac i ragori yn feysydd pryder**
- **Er bod polisïau ar ymddygiad yn glir, gallai mynd i'r afael ag achosion o fwlio ac ymddygiad gwael wella**

Beth mae'r data yn ei ddweud wrthym?

Rydym wedi edrych yn drylwyr ar y data i adnabod patrymau, tueddiadau a nodweddion addysg yng Nghaerdydd. Gwyddom fod Cynhwysiant yn anodd ei fesur a gall data gynnig cipolwg ar rai dangosyddion yn unig, fodd bynnag, maent yn elfen bwysig sy'n helpu ein dealltwriaeth. Rydym wedi edrych ar bresenoldeb, gwaharddiadau, Cynlluniau Cymorth Bugeiliol (CCBau), cyrchfannau ôl-16 a chysylltiad â chyfiawnder ieuencid. Mae Covid a'i effaith ar ysgolion a dysgwyr yn golygu bod yn rhaid dehongli tueddiadau yn ofalus. Wedi dweud hynny, mae'r data'n nodi:

- **Mae cyfraddau presenoldeb merched yn rhan olaf yr ysgol uwchradd yn bryder arbennig**
- **Ar draws ystod o ddangosyddion nid oes perthynas glir ag ethnigrwydd yn gyffredinol er gwahaniaethau nodedig iawn i rai dysgwyr lleiafrifoedd ethnig, yn enwedig dysgwyr Sipsiwn, Teithwyr a Roma**
- **Ymddengys bod gan anfantais economaidd-gymdeithasol y gydberthynas gryfaf â dangosyddion andwyol. Yn gyffredinol, mae gan blant gwyn o gefndiroedd incwm isel bresenoldeb is, mwy o waharddiadau ac maent yn fwy tebygol o gael CCB. Mae hyn yn golygu nifer uwch o achosion mewn ardaloedd yng Nghaerdydd fel Trelái, Caerau a Sblot**
- **Dros amser, mae gwaharddiadau (nifer y disgyblion a nifer y diwrnodau) a CCBau wedi cynyddu'n sylweddol gyda bechgyn gwyn sy'n gymharol ddifreintiedig ac sydd ag anghenion dysgu ychwanegol yn cael eu gorgynrychioli'n sylweddol iawn yn y ffigurau ochr yn ochr â dysgwyr Sipsiwn, Teithwyr a Roma**
- **Mae ymwneud â Chyfiawnder Ieuencid yn dangos perthynas glir â byw mewn cymuned fwy difreintiedig gydag ardaloedd y Tyllgoed, Ystum Taf a Threlái y cyfeiriadau cartref mwyaf cyffredin**

Ochr yn ochr â'n data ein hunain, mae gennym gyfoeth o wybodaeth o Rwydwaith Ymchwil Iechyd Ysgolion (RHYI) Iechyd Cyhoeddus Cymru sy'n rhoi

cipolwg rheolaidd ar brofiadau pobl ifanc 11 i 16 oed o fywyd ysgol a'u hiechyd meddwl a'u lles. Mae llawer o bethau positif i'w cymryd o'r arolwg hwn, er enghraifft, mae'r rhan fwyaf o ddysgwyr yn teimlo bod eu hathrawon yn eu derbyn ac mae lefelau bwlio yn is yng Nghaerdydd nag mewn rhannau eraill o Gymru. Mae agweddau llai cadarnhaol ar yr arolwg hwn sy'n nodedig i Gaerdydd yn cynnwys:

- **Dim ond tua hanner y dysgwyr yng Nghaerdydd sy'n teimlo'n wirioneddol rhan o'u cymuned ysgol. Mae dros 60% yn dweud eu bod yn gallu siarad yn agored ag athrawon, mae hyn yn debyg ledled Cymru, fodd bynnag, Caerdydd sy'n adrodd y ganran isaf**
- **Mae ymddiriedaeth mewn athrawon tua 40% ac mae canran y dysgwyr sy'n teimlo bod eu syniadau'n cael eu cymryd o ddifrif tua 32%. Mae'r ddau yn is na chyfartaledd Cymru, sy'n awgrymu bod potensial i gryfhau perthnasoedd rhwng y dysgwyr a'r athrawon**
- **Yn 2017, roedd 74% o ddysgwyr yn teimlo bod cymorth yn eu hysgol pan oeddent yn teimlo'n anhapus neu'n bryderus, gostyngodd hyn i 59% yn 2023. O gymharu ag awdurdodau lleol eraill rydym wedi symud o fod yn y traean uchaf yn 2017, i'r hanner isaf erbyn 2023. Mae hyn yn awgrymu bod angen ffocws o'r newydd ar fentrau cymorth ysgolion i wrthdroi'r duedd hon**
- **Dim ond 41% o ddysgwyr Caerdydd sy'n dweud bod ganddynt lais wrth gynllunio a threfnu gweithgareddau ysgol. Mae hyn yn is na chyfartaledd Cymru, ac mae'n gosod Caerdydd y 5ed isaf ar draws yr holl Awdurdodau Lleol. Tystio potensial ar gyfer cryfhau cynhwysiant llais disgyblion ar draws ein hysgolion a'r cyfle i ystyried effaith cyfyngiadau ariannol a meini prawf cymhwysedd**

Ar y cyfan, er bod llawer i'w ddathlu yn ysgolion a lleoliadau addysgol Caerdydd, mae mwy y gallwn ei wneud fel bod pob plentyn a pherson ifanc yn perthyn ac yn teimlo eu bod wedi'u cynnwys yn eu lleoliad addysgol¹.

¹ Gweler yr Atodiad am fanylion pellach

EIN GWELEDIGAETH

Rydym am i bob plentyn a pherson ifanc gael mynediad at addysg sy'n eu hysbrydoli, yn eu helpu i ffynnu ac yn eu cefnogi i gyflawni eu dyheadau a chyflawni eu potensial.

Bydd adegau pan fydd plant a phobl ifanc yn wynebu pwysau sy'n gwneud ymgysylltu ag addysg yn anoddach. Gall y pwysau hyn ddod mewn sawl ffurf ac yn aml yn anrhagweladwy, er enghraifft newidiadau teuluol, problemau iechyd a throsglwyddo o un lleoliad addysg i'r llall. Mae plant a phobl ifanc yn llywio byd sy'n newid yn gyflym gyda phwysau newydd yn deillio o'r cyfryngau cymdeithasol a Deallusrwydd Artiffisial. Rydym am i ysgolion fod yn fannau diogel a chroesawgar i bob dysgwyr, sy'n golygu gweithio gyda'i gilydd i adeiladu ymdeimlad o berthyn a chymuned ym mhob ysgol neu leoliad ac addasu'r ddarpariaeth i adlewyrchu amrywiaeth ac anghenion ein dysgwyr.

Dim ond trwy weithio gyda'n gilydd er budd plant a phobl ifanc y gallwn wneud hyn a dyna pam mae ein strategaeth yn cael ei hategu gan **weledigaeth** glir a syml:

Er y gall y weledigaeth hon fod yn syml, nid yw ei chyflawni bob amser yn syml. Pan fydd addysg o ansawdd uchel yn gweithio'n dda, mae'n darparu mwy nag amgylchedd dysgu, mae'n rhoi cymorth a sefydlogrwydd i blant a phobl ifanc pan fydd pethau eraill yn eu bywyd yn newid neu'n gythryblus. Ond nid yw bob amser yn gweithio cystal ag y dylai ac nid yw hynny'n ddigon da. Rydym yn uchelgeisiol i'n dysgwyr ac mae gormod o blant a phobl ifanc sy'n ei chael hi'n anodd iawn cael mynediad at addysg sy'n arwain at ddiffyg presenoldeb, tynnu'n ôl o'r ysgol (megis dewis addysg gartref ddewisol), gorbryder, cyfnod penodol neu waharddiad parhaol, y mae eu lefelau yn parhau i fod yn bryder sylweddol i ni yng Nghaerdydd.

Mae'r meysydd gweithredu a nodir yn y strategaeth hon wedi'u cynllunio i'n cefnogi i ddatblygu system addysg fwy cynhwysol dros y 10 mlynedd nesaf. Mae'r rhain yn nodau uchelgeisiol a hirdymor a fydd yn gofyn am ymrwymiad yr holl bartneriaid.

Rydym yn gweithio gyda'n gilydd ac yn gyd-gyfrifol am berthyn a llwyddiant pob plentyn a pherson ifanc yng Nghaerdydd

EIN HEGWYDDORION

Gan adlewyrchu'r hyn y mae dysgwyr, rhieni, arweinwyr ysgolion a rhanddeiliaid wedi'i ddweud, yr egwyddorion a fydd yn sail i'n gwaith yw:

- Mae gan bob plentyn a pherson ifanc yr hawl i deimlo'n ddiogel, wedi'i gysylltu a'i dderbyn a chael oedolyn dibynadwy y gallant droi ato am gymorth
- Rydym yn adeiladu ac yn datblygu gwytnwch gan gynnwys drwy gefnogi iechyd emosiynol a lles yr holl ddysgwyr
- Mae perthyn yn ethos sy'n ganolog i'n gweledigaeth a'n polisïau, ein cwricwlwm, a'n darpariaeth; lle mae pob aelod o'n cymuned yn teimlo ei fod yn cael ei werthfawrogi, yn cael ei gynnwys yn rhagweithiol ac amrywiaeth yn cael ei ddathlu
- Mae ymddygiad yn fath o gyfathrebu ac mae angen ei ddeall fel ei fod yn cael ei ymateb yn briodol ac yn effeithiol
- Mae angen nodi'r holl rwystrau i addysg a dysgu yn gynnwys er mwyn cael eu hystyried a'u hymateb yn effeithiol i gynnig y cymorth cywir, yn y lle cywir, ar yr adeg gywir
- Mae teuluoedd yn ganolog wrth wneud penderfyniadau, gweithio mewn partneriaeth ag ysgolion a darparwyr i ddatblygu cynlluniau sy'n ymateb i anghenion plant a phobl ifanc
- Mae'r holl leoliadau, gwasanaethau a darpariaethau yn gweithio gyda'i gilydd i ddarparu profiad addysgol cynhwysol yn y lleoliad gorau i bob plentyn neu berson ifanc

GWNEUD GWAHANIAETH

Mae partneriaeth a chydweithrediad yn sail i'n dull gweithredu, felly wrth fwrw ymlaen â'r meysydd gweithredu a nodir yn adran nesaf y strategaeth hon, byddwn yn sefydlu Bwrdd Cynhwysiant Caerdydd i sicrhau bod gwelededd ac atebolrwydd i ni i gyd yn gweithio gyda chyflymder, angerdd a phwrpas i gyflawni'r newidiadau sydd eu hangen.

Rydym am i'r strategaeth hon gael effaith ac i wneud gwahaniaeth mesuradwy i ganlyniadau i blant a phobl ifanc yng Nghaerdydd. Byddwn yn datblygu cynllun gweithredu, gan gynnwys mesurau perfformiad, cerrig milltir a rolau a chyfrifoldebau.

Bydd ein cynllun gweithredu yn ymwybodol o'r canlyniadau annheg a amlygwyd mor amlwg gan ein data i sicrhau ein bod yn canolbwyntio ar ymdrech ac adnoddau.

Mae gennym gyfrifoldeb moesol ar y cyd i sicrhau bod Plant sy'n Derbyn Gofal (PDG) gan Gaerdydd yn cael eu blaenoriaethu yn y gwaith a wnawn. Eu llwyddiant mewn addysg yw ein cyfrifoldeb a rennir, a bydd eu hanghenion yn cael eu blaenoriaethu a'u cefnogi ar bob cam o bolisi i ymarfer. P'un a ydyn nhw'n byw yng Nghaerdydd neu rywle arall, bydd gennym systemau ar waith i wneud eu profiad o addysg mor gadarnhaol â phosibl.

Pe bai pob plentyn a pherson ifanc yn perthyn ac yn llwyddo, ni fyddai unrhyw blentyn neu berson ifanc yn cael ei eithrio o'r ysgol, byddai pob plentyn a pherson ifanc mewn darpariaeth briodol i'w hanghenion a byddai pob person ifanc yn gwneud cynnydd cadarnhaol i addysg, cyflogaeth neu hyfforddiant ôl-16.

Rydyn ni'n gwybod bod y rhain yn bethau anodd i'w cyflawni, ond dyma'r uchelgeisiau a'r dyheadau a fydd yn ein harwain ni.

MEYSYDD AR GYFER GWEITHREDU

Maes 1 ar gyfer Gweithredu: Dyfnhau ac ymgorffori Ymarfer Cynhwysol

Beth yw ein nod

Rydym am i bob dysgwr deimlo eu bod yn perthyn, a phob ysgol a lleoliad i ddangos diwylliant, ethos a gwerthoedd lle mae amrywiaeth yn cael ei ddathlu a'i barchu a lles disgyblion yn cael ei gefnogi. Ar draws Caerdydd bydd gennym ddealltwriaeth

gyffredin o ymarfer cynhwysol ac addysgeg; bydd pob ysgol a lleoliad yn ymdrechu i gyflawni hyn. Byddwn yn gweithio ar y cyd – gan ddefnyddio ein trefniadau gwella ysgolion newydd – i rannu arbenigedd ac ymarfer effeithiol er budd ein holl ddysgwyr.

Beth sy'n mynd yn dda

Mae gan ysgolion yng Nghaerdydd ymrwymiad dwfn i hawliau plant, gyda 81.3% o ysgolion Caerdydd wedi ennill statws Ysgolion sy'n Parchu Hawliau, a 61.5% wedi ennill eu gwobr arian neu aur. Mae Caerdydd yn gwneud cynnydd cryf o ran creu amgylcheddau cynhwysol, parchus a chyfoethog o gyfleoedd i bobl ifanc ac mae'n uwch na chyfartaledd Cymru ar gyfer dysgwyr sydd ag ymdeimlad o berthyn yn yr ysgol, gan danlinellu llwyddiant y ddinas. Mae mentrau fel Pasbort i'r Ddinas yn cynnig profiadau cyffredinol a pwrpasol i sicrhau bod pob person ifanc ledled y ddinas yn cael mynediad at gyfleoedd.

Mae Caerdydd yn gweithio'n galed i sicrhau bod plant a phobl ifanc o bob cwr o'r byd yn teimlo eu bod yn cael eu croesawu, gyda 30 o ysgolion eisoes wedi dyfarnu statws Ysgol Noddfa a 19 yn gweithio'n fwy gweithredol tuag ato. Yn galonogol, mae 77% o bobl ifanc yn teimlo bod eu diwylliant, eu hiaith neu eu crefydd yn cael eu parchu yn yr ysgol, ac mae 85% yn dweud bod

eu hathrawon yn eu cyfarch yn ôl eu henwau sy'n meithrin ymdeimlad o berthyn. Cefnogir hyn ymhellach gan hyfforddiant wedi'i dargedu i ymarferwyr ysgol ar amrywiaeth yn y cwricwlwm a hyfforddiant Cydraddoldeb, Amrywiaeth a Chynhwysiant a ddarperir mewn partneriaeth â sefydliadau fel DARPL a Dangos y Cerdyn Coch i Hiliaeth.

Er mwyn hyrwyddo urddas mislif, mae pob lleoliad cynradd, uwchradd, arbennig ac UCD yng Nghaerdydd yn derbyn ystod o gynhyrchion cyfnod ecogyfeillgar ac y gellir eu haildefnyddio. Darperir nwyddau mislif hefyd i ddysgwyr sy'n cael eu haddysgu y tu allan i'r ysgolion ac ochr yn ochr â darparu cynhyrchion, defnyddir cyllid i ddarparu hyfforddiant staff a gweithdai i ddysgwyr ar y glasoed a'r mislif. Mae ysgolion wedi cofleidio Dull Ysgol Gyfan o Ymdrin ag Iechyd Meddwl a Lles ac maent ar y ffordd i gael cynlluniau gweithredu ar waith i ymgorffori Fframwaith Llywodraeth Cymru.

Pam mae hyn yn flaenoriaeth

Mae adborth gan ein dysgwyr a data arolwg yn dweud wrthym fod yna feysydd lle gallwn wella ymarfer cynhwysol, er enghraifft sicrhau bod dysgwyr yn cael eu clywed a bod ganddynt gyfle i lunio'r penderfyniadau sy'n effeithio arnynt. Mae arferion cynhwysol yn amrywio ar draws ysgolion, mae rhywfaint o hyn yn adlewyrchu gwahaniaethau rhwng anghenion dysgwyr, weithiau mae'n adlewyrchu'r flaenoriaeth a roddir i berthyn. Rydym am i berthyn gael ei

weld fel rhan annatod o'r hyn sy'n gwneud ysgol lwyddiannus, os nad yw dysgwyr yn teimlo eu bod yn cael eu gwerthfawrogi maent yn llai tebygol o ymgysylltu a ffynnu. Mae perthyn hefyd yn elfen allweddol o'r Cwricwlwm i Gymru, a nodir yn 'Galluogi Dysgu': galluogi oedolion; mae profiadau diddorol ac amgylcheddau effeithiol i gyd yn cyfrannu at lwybrau datblygiadol dysgwyr.

Sut fyddwn ni'n gwybod a ydym wedi gwella

Bydd gan bob ysgol ddealltwriaeth a rennir o'r hyn y mae'n ei olygu i fod yn ysgol gynhwysol yng Nghaerdydd a bydd yn gallu dangos dulliau a darpariaeth sy'n ymateb i amrywiaeth anghenion dysgwyr ac yn ennyn ymdeimlad o berthyn.

Bydd pob ysgol yn parhau i gymryd rhan yn arolwg Rhwydwaith Ymchwil Iechyd mewn Ysgolion (RhYIY) fel y gallwn fonitro tueddiadau sy'n ymwneud â chynhwysiant a lles. Byddwn yn rhoi arolygon mwy rheolaidd ar waith sy'n cwmpasu ysgolion arbennig yn ogystal â lleoliadau eraill i fesur barn dysgwyr.

Beth fyddwn ni'n ei wneud

- Datblygu mewn partneriaeth â'n cymuned ysgol "Fframwaith Cynhwysiant Caerdydd" – sy'n nodi ein disgwyliadau o arfer cynhwysol y dylai pob ysgol weithio tuag ato a'i fabwysiadu dros amser. Bydd y fframwaith hwn yn adeiladu ar enghreifftiau presennol fel Ysgolion Noddfa, Ysgolion sy'n Parchu Hawliau, offeryn hunanwerthuso Lles Emosiynol a Meddyliol Dull Ysgol Gyfan a'r Marc Ansawdd Cynhwysiant. Bydd yn bwrpasol i Gaerdydd, gan gofleidio pob ysgol a sicrhau bod ein blaenoriaethau – megis arferion cyfeillgar i PDG a Chymru Wrth-hiliol wedi'u hymgorffori ynddo
- Sicrhau bod pob ysgol yn defnyddio MyConcern i'w helpu i gofnodi ac olrhain pryderon diogelu yn ogystal â materion ymddygiad ehangach gan gynnwys bwlio. Byddwn yn cymryd digwyddiadau bwlio o ddifrif ac yn sicrhau bod ein hadrodd a'n cofnodi o ddigwyddiadau o'r fath yn cael eu trin yn briodol yn unol â chanllawiau Llywodraeth Cymru
- Byddwn yn defnyddio ein trefniadau gwella ysgolion newydd ac yn ystyried sut y gellid defnyddio datblygiad Partneriaethau Dysgu a Gwella Cydweithredol (PDGCau) yn y dyfodol i enghreifftio arfer cynhwysol rhagorol i rannu a datblygu dulliau ar draws pob ysgol. Gallai adolygiadau gan gymheiriaid o Gynhwysiant, er enghraifft, helpu i ddatblygu ein Fframwaith Cynhwysiant Caerdydd
- Yn gysylltiedig â'r trefniadau gwella ysgolion newydd, byddwn yn ymgorffori arferion cydweithredol a chynllunio rhwng Gwasanaethau Cynhwysiant ac Ysgolion, i sicrhau bod gwella a chynhwysiant ysgolion yn cael eu hintegreiddio
- Cynnal adolygiad o Addewid Caerdydd i sicrhau bod yr ystod o weithgareddau a'r perthnasoedd rhagorol sydd wedi'u datblygu â chyflogwyr ledled y ddinas yn cael eu defnyddio i'r effaith orau i gefnogi dysgwyr, codi eu dyheadau a'u helpu wrth drosglwyddo i addysg neu hyfforddiant ôl-16 ac i dargedu adnoddau ar gyfer y plant a'r bobl ifanc hynny sydd ei angen fwyaf
- Parhau i gefnogi ysgolion i ddatblygu ac ymgorffori Dull Ysgol Gyfan o Ymdrin ag Iechyd Meddwl a Lles gan gynnwys hyfforddiant mewn perthnasoedd a chysylltedd ysgol fel Ffynnu, Deall Ymddygiad a Dulliau Perthynol at Bresenoldeb a Chreu Ymdeimlad o Berthyn

Maes 2 ar gyfer Gweithredu: Cryfhau Ymgysylltiad ein Dysgwyr

Beth yw ein nod

Pan fydd dysgwyr yn ymgysylltu, maent yn mynychu'r ysgol, yn mwynhau dysgu, yn teimlo eu bod wedi'u grymuso ac yn cymryd rhan mewn gweithgareddau sy'n adeiladu gwytnwch. Mae gan ymgysylltu â dysgu lawer o elfennau ond un o'r dulliau mwyaf hanfodol o hyrwyddo ymgysylltu yw trwy sicrhau bod gan bob dysgwr sgiliau lleferydd, iaith a chyfathrebu da. Mae tystiolaeth da iawn bod gallu darllen is yn cydberthyn â dysgwyr sy'n dangos ymddygiad

heriol. Mae'n rhesymol, os nad yw dysgwyr yn datblygu sgiliau cyfathrebu cryf, bydd yn anoddach iddynt gymryd rhan mewn dysgu. Fel y nodir ein hegwyddorion, mae ymddygiad yn fath o gyfathrebu. Rydym am sicrhau bod gan bob dysgwr y sgiliau cyfathrebu i gymryd rhan mor llawn â phosibl ym mywyd ysgol ac elwa o'r cyfleoedd a gyflwynir gan y Cwricwlwm i Gymru.

Beth sy'n mynd yn dda

Mae dysgwyr yng Nghaerdydd yn adrodd eu bod yn perthyn i'r ysgol ac mae 69% o ddisgyblion yn dweud nad ydyn nhw'n teimlo eu bod wedi'u gadael allan o waith grŵp neu weithgareddau. Er bod presenoldeb wedi wynebu heriau ers y pandemig, mae ymdrechion sylweddol ledled y ddinas wedi arwain at welliannau, gyda'r data cyfredol yn dangos tuedd i fyny cadarnhaol.

Mae ein OYSG (Osgoi'r Ysgol ar Sail Gorbryder) yn cynnwys offer a thechnegau ymarferol, sy'n hyrwyddo gallu ysgolion i ymateb yn gadarnhaol i ddygwyr sy'n profi osgoi ysgol ar sail gorbryder. Gan adeiladu ar hyn, mae ein Pecyn Adnoddau Pryder newydd yn darparu offer ymarferol i staff yr ysgol i gefnogi disgyblion

sy'n profi gorbryder, gan eu helpu i barhau i fod yn ymgysylltiedig ac yn weithgar yn eu hamgylchedd dysgu. Mae ein dull yn cynnwys treialu a chofleidio mentrau arloesol fel peilot robot rhithwir AV1 Caerdydd i helpu dysgwyr i ailgysylltu â bywyd ysgol.

Y tu hwnt i amgylchedd yr ysgol, mae'r Gwasanaeth leuenctid yn chwarae rôl hanfodol trwy glybiau ac allgymorth ar y strydoedd, gan sicrhau bod pobl ifanc yn ymwybodol o'r cyfleoedd sydd ar gael yn eu cymunedau. Mae'r Gwasanaeth leuenctid wedi darparu cymorth pwrpasol 1-2-1 i 5,809 o bobl ifanc ledled Caerdydd, gan ennyn diddordeb pobl ifanc a chyfoethogi eu profiad addysgol.

Pam mae hyn yn flaenoriaeth

Daw datgysylltiad mewn sawl ffurf, efallai na fydd dysgwyr yn mynychu, efallai na fyddant yn cymryd rhan weithredol yn yr ysgol neu hyd yn oed yn dod yn wrthwynebol ac yn herfeiddiol gan ddangos ymddygiad heriol. Os nad yw plant yn yr ysgol, maen nhw'n colli cyfleoedd dysgu a'r cyfoethogi cymdeithasol ac emosiynol ehangach y mae'r ysgol yn ei ddarparu. Mae ymddygiadau rhai disgyblion wedi dod yn fwy heriol, ac mae gwaharddiadau wedi cynyddu. Mae mwy o rieni a gofawyr yn dewis Addysg Ddewisol yn y Cartref lle maen nhw'n teimlo na all ysgolion fodloni anghenion eu plentyn. Bu cynnydd mewn Cynlluniau Cymorth Bugeiliol (CCBau) ac anaml y mae eu defnydd hir er

budd dysgwyr. Mae nifer y plant sy'n cael eu gwahardd yn barhaol lle mae'n amlwg yn gyflym bod Anghenion Dysgu Ychwanegol sylfaenol nad ydynt wedi'u nodi neu eu datrys yn duedd nodedig a phryderus iawn.

Mae'r defnydd o offer sgrinio, megis Speech Links, Language Links a WellComm ar gyfer asesu a mynd i'r afael â sgiliau lleferydd, iaith a chyfathrebu dysgwyr wedi'i sefydlu ar draws ysgolion cynradd a lleoliadau blynyddoedd cynnar Caerdydd, ond mae rhywfaint o dystiolaeth i awgrymu bod y defnydd o'r offer hyn wedi lleihau mewn rhai lleoliadau dros amser.

Sut fyddwn ni'n gwybod a ydym wedi gwella

Bydd mwy o blant yn symud ymlaen i'r ysgol uwchradd gyda sgiliau llafaredd a darllen sy'n eu galluogi i gael mynediad i'r cwricwlwm. Os yw dysgwyr wedi'u hymgysylltu fwy, rydym yn disgwyl gweld presenoldeb ac ymddygiad yn gwella.

Ar draws pob ysgol, ein cam cyntaf i ddeall ymddygiad heriol neu bresenoldeb gwael fydd ystyried ac asesu anghenion cyfathrebu dysgwr.

Beth fyddwn ni'n ei wneud

- Sicrhau bod ysgolion yn defnyddio offer sgrinio ar gyfer asesu sgiliau lleferydd, iaith a chyfathrebu dysgwyr gydag ystod o strategaethau i ymateb i anghenion
- Byddwn yn gwneud Darllen yn flaenoriaeth drwy ddatblygu a chyflwyno rhaglen ddysgu broffesiynol i wella addysgu darllen a sicrhau bod gan bob ysgol strategaethau a rhaglenni clir ac effeithiol i ddatblygu darllen ym mhob oedran a gallu
- Disgwylir i'r Prosiect Hyrwyddo Ailintegreiddio a Lleihau Gwaharddiadau (HALIG) lansio yng Nghaerdydd, yn Ysgol Uwchradd Willows, gan dynnu ar arfer gorau i dreialu dulliau newydd sy'n dyfnhau ein dealltwriaeth o anghenion cyfathrebu anhysbys dysgwyr sydd wedi'u heithrio. Ei nod yw archwilio sut y gall ymyrraeth gynnar leihau heriau ymddygiadol ac ymddygiad. Yn seiliedig ar ganfyddiadau'r cynllun peilot hwn, byddwn yn ystyried sut y gallwn ehangu hyn ledled Caerdydd
- Er mwyn parhau i sicrhau gwelliannau mewn presenoldeb, bydd ein Cynllun Gweithredu Presenoldeb Caerdydd sydd ar ddod yn nodi ystod o fesurau i gryfhau cefnogaeth i ysgolion a rhieni, targedu meysydd blaenoriaeth fel presenoldeb merched yn yr ysgol uwchradd uwch, a chefnogi presenoldeb dysgwyr Plant sy'n Derby Gofal
- Rydym yn gwybod y gall trawsnewidiadau – o bob math – fod yn gyfnod arbennig o heriol i ddysgwyr lle gall ymgysylltu ddirywio. Byddwn yn sefydlu protocolau ledled y ddinas ar gyfer pontio gan gynnwys rhwng lleoliadau prif ffrwd ac arbenigol ac ar gyfer dysgwyr sy'n ceisio lloches a ffoaduriaid
- Byddwn yn datblygu Siarter ar gyfer ein Plant sy'n derbyn Gofal i gefnogi ysgolion i sicrhau bod ganddynt bolisiau ac arferion, yn enwedig o ran derbyniadau, presenoldeb ac eithriadau sy'n 'dda i PDG' yn cydnabod eu pwysigrwydd gan fod ein holl blant yn cydnabod eu pwysigrwydd gan fod ein holl blant
- Mae ein teclyn proffil Asesu Bregusrwydd yn chwarae rhan bwysig wrth nodi pobl ifanc a allai fod mewn perygl o fod heb fod mewn addysg, cyflogaeth na hyfforddiant. Rydym yn adolygu ac ailwampio'r offeryn hwn fel y gall ein cefnogi i nodi grŵp ehangach o bobl ifanc sydd mewn perygl o ddatgysylltu lle gallai ymyriadau wedi'u targedu gefnogi canlyniadau mwy cadarnhaol
- Dylid sgrinio pob dysgwr sy'n absennol yn barhaus neu sy'n destun gwaharddiad CCB neu dymor penodol, os nad yw'n cael ei gynnal eisoes, am anawsterau lleferydd, iaith a chyfathrebu
- Dad-ddwysau a Team Teach yw dull Caerdydd o reoli ymddygiad heriol. Dylai pob ysgol gael hyfforddiant yn y dulliau hyn a mabwysiadu dull ysgol gyfan o sut mae'r methodolegau hyn yn cael eu defnyddio
- Cryfhau'r cynnig cwnsela mewn ysgolion sydd ar gael i ddysgwyr ledled y ddinas yn unol â chanllawiau Llywodraeth Cymru
- Mae rhieni ac addysgwyr yn fwyfwy pryderus am effaith y cyfryngau cymdeithasol a'r defnydd o ffonau clyfar ar blant a phobl ifanc ac mae tystiolaeth gynyddol o'u niwed. Mae ysgolion ledled Caerdydd yn cymryd gwahanol ddulliau o ran eu defnyddio yn ystod y diwrnod ysgol ac yn gorfod ymdrin â dod o hyd i'r dull cywir. Gan weithio gyda rhieni ac arweinwyr ysgolion, rydym am sefydlu dull dinas gyfan ar gyfer ysgolion Caerdydd sy'n rhoi lles disgyblion ar flaen y gad

Maes 3 ar gyfer Gweithredu: Y ddarpariaeth gywir a'r cymorth gorau i ddysgwyr

Beth yw ein nod

Mae'r ysgol ar gyfer pob dysgwr a mynychu ysgol brif ffrwd a gynhelir fydd yr opsiwn cywir i'r mwyafrif o ddysgwyr gan roi cyfleoedd iddynt ddysgu a ffynnu a gwneud y mwyafrif o'u potensial. I rai dysgwyr, nid yw'r ysgol, yn ei hystyr draddodiadol yn 'gweithio', felly mae angen i'r ysgol newid ac addasu, er enghraifft trwy gwrwclwm amgen neu ddarpariaeth amgen, boed hyn am

gyfnod byr neu ar sail tymor hir. Rydym am ddatblygu ystod ac ansawdd y dewisiadau amgen i'r model ysgol traddodiadol, yn y tymor byr a'r tymor hir, fel y gallwn sicrhau'r ddarpariaeth gywir i'n holl ddysgwyr. Dylai ddarpariaeth amgen fod yn ddewis cadarnhaol i'n dysgwyr yn hytrach na, fel y gall fod nawr, rhywbeth sy'n cael ei ystyried yn gosbi.

Beth sy'n mynd yn dda

Mae llawer o ysgolion ledled Caerdydd wedi addasu eu ddarpariaeth ac wedi cofleidio cyfleoedd i fodloni anghenion amrywiol eu dysgwyr. Mae ddarpariaeth cwtsh neu feithrin bellach yn nodwedd gyffredin yn ein hysgolion ochr yn ochr â rhaglenni fel CCLIE neu Thrive. Mae ddarpariaeth cwrwclwm pwrpasol wedi'i ddatblygu ac mae llawer o ddysgwyr yn ffynnu mewn lleoliadau prif ffrwd oherwydd yr arbenigedd a'r dulliau a fabwysiadwyd. Ein Hysgol Rithwir i gefnogi Plant sy'n derbyn Gofal gyda phob agwedd ar eu haddysg yw'r gyntaf o'i math yng Nghymru. Mae'r ysgol rithwir yn cynorthwyo ddysgwyr i oresgyn unrhyw rwystrau i'w llwyddiant, gan sicrhau eu bod yn cyflawni eu potensial llawn. Mae'n rhoi cyngor a chymorth i ysgolion, gweithwyr cymdeithasol, gweithwyr cymdeithasol sy'n goruchwylio, gofaluwr maeth, staff sy'n gweithio

mewn lleoliad preswyl ym mhob agwedd ar addysg. Mae Addewid Caerdydd yn cynnig ystod eang o gyfleoedd i gefnogi plant a phobl ifanc a helpu i ehangu dyheadau. Mae mentrau fel Wythnos Agor Dy Lygaid, wedi'i hanelu at ddisgyblion Blwyddyn 5–6 yr holl ffordd drwedd i brosiectau cydweithredol fel y Prosiect Ymgysylltu Adeiladu, a ddatblygwyd ar y cyd ag ysgolion a busnesau, yn rhoi mewnwelediad gwerthfawr i yrfaeod a phrofiadau sy'n gysylltiedig â gwaith. Mae Caerdydd wedi ymrwymo i sicrhau bod y ddarpariaeth y mae ei phobl ifanc yn cael mynediad iddi yn briodol ac yn ymatebol i'w hanghenion. I gefnogi hyn, datblygwyd proses Sicrwydd Ansawdd Addysg Heblaw yn yr Ysgol (AHY) gadarn, wedi'i halinio â fframwaith newydd Estyn i gynnal safonau uchel a gwelliant parhaus.

Pam mae hyn yn flaenoriaeth

Mae nifer y ddysgwyr a'r rhieni sy'n dewis Addysg Ddewisol yn y Cartref wedi cynyddu'n sylweddol yn ystod y blynyddoedd diwethaf. Mae Addysg Ddewisol yn y Cartref yn hawl rhieni ac nid yn un yr ydym am ei danseilio. Fodd bynnag, mae'r cynnydd mewn Addysg Ddewisol yn y Cartref wedi bod yn arbennig o amlwg ac yn bennaf o ganlyniad i nifer cynyddol o ddysgwyr sy'n nodi gorbryder a chyflyrau cysylltiedig. Mae RhCBau, sy'n darparu

amserlen lai i ddysgwyr, yn cael eu defnyddio am gyfnodau estynedig o amser, yn aml heb gynlluniau clir ar gyfer ailintegreiddio. Ymddengys bod cynlluniau Osgoi'r Ysgol ar Sail Gorbryder (OYSG), nad ydynt yn cael eu cofnodi yn yr un modd â CCBau, hefyd yn fwyfwy cyffredin. Mae hyn i gyd yn dweud wrthym nad ydym yn diwallu anghenion ddysgwyr a bod angen adolygu ac adolygu'r ystod o ddarpariaeth sydd ar gael ar hyn o bryd.

Sut fyddwn ni'n gwybod a ydym wedi gwella

Bydd llai o ddysgwyr nad ydynt yn cael eu darparu a bydd ystod ac ansawdd y dewisiadau amgen i gynnis ysgol traddodiadol yn cael eu gwella. Bydd llai o ddysgwyr yn cael eu haddysgu gartref oherwydd bod rhieni'n teimlo na all yr ysgol ddiwallu eu hanghenion a lle mae cynlluniau CCBau neu OYSG yn cael eu defnyddio, bydd llwybr clir i ailddechrau addysg amser llawn mewn lleoliad priodol.

Beth fyddwn ni'n ei wneud

- Byddwn yn ail-ddyblu ein hymdrechion i gefnogi dysgwyr i gael mynediad i'r ysgol, a lle nad yw hyn yn bosibl datblygu a gwella darpariaeth amgen ymhellach fel llwybr i helpu i sicrhau bod dysgwyr yn aros yn yr ysgol
- Datblygu proses a fframwaith sicrhau ansawdd ar gyfer y ddarpariaeth amgen y mae ysgolion yn ei gomisiynu ar gyfer eu dysgwyr
- Byddwch yn glir am yr 'ymateb/dull graddedig' yr ydym yn disgwyl ei weld yn cael ei fabwysiadu mewn ymateb i heriau gyda phresenoldeb ac ymddygiad wedi'u hategu gan atal ac ymyrryd yn gynnar. Bydd y fframwaith hwn yn cael ei ddatblygu fel y gall pob ysgol feincnodi ac adolygu eu dulliau eu hunain. Bydd hefyd yn adeiladu ar gyflwyno'r Porth Cyngor a Chymorth i Deuluoedd (FASP) i sicrhau bod cymorth amlasiantaeth yn rhan annatod o'n hymateb graddedig. Bydd hyn yn ategu'r gwaith sy'n cael ei wneud i ddatblygu'r ymateb graddedig a'r ddarpariaeth a ddylai fod ar gael fel arfer yng nghyd-destun Anghenion Dysgu Ychwanegol
- Byddwn yn adolygu ac yn ail-fodelu ein darpariaeth ar gyfer dysgwyr sy'n cael addysg heblaw yn yr ysgol (AHY) gan gynnwys darpariaeth UCD i sicrhau ein bod yn bodloni'r ystod eang o anghenion dysgwyr a bod y cynnis o ansawdd uchel. Bydd hyn yn cynnwys gwella gwneud penderfyniadau a llywodraethu paneli Lleoliad Addysg i sicrhau bod pob dysgwr yn cael mynediad at addysg
- Gweithio gydag ysgolion i wella ansawdd ac effaith Cynlluniau Addysg Personol (CAPau) i'n plant sy'n derbyn gofal fel y gall ysgolion wneud y mwyaf o'r cyfraniad y maent yn ei wneud i gefnogi ein plant i ddatblygu a ffynnu
- Grymuso pobl ifanc i nodi'r ddarpariaeth sy'n addas ac yn hygyrch iddynt er mwyn sicrhau trosglwyddiad llwyddiannus i addysg, cyflogaeth neu hyfforddiant ôl-16
- Adolygu rôl a phriodoldeb CCBau i wella'r llwybr dychwelyd i'r ysgol. Yn unol â chanllawiau Llywodraeth Cymru, dylai CCBau fod yn fesur tymor byr ac yn cael eu hadolygu bob 6 wythnos o leiaf
- Monitro'r defnydd o gynlluniau OYSG a chynnyddu'r defnydd o ganllawiau OYSG a'r pecyn gorbryder i fynd i'r afael â phresenoldeb isel oherwydd gorbryder
- Ewch â Menter Ysgolion Agored Caerdydd ymlaen. Bwriad Ysgolion Agored yw helpu ein hysgolion i wybod anghenion eu dysgwyr, gwybod y ddarpariaeth, y cymorth a'r cyfleoedd sydd ar gael yn yr ardal ac ymuno â'r dotiau. Yn y modd hwnnw, gallwn baru anghenion dysgwyr â darpariaeth ac yn bwysig iawn gwybod bod hyn wedi gwneud gwahaniaeth i'r dysgwr

Maes 4 ar gyfer Gweithredu: Bodloni anghenion POB Dysgwyr

Beth yw ein nod

Rydym eisiau system addysg lle gall y mwyafrif helaeth o ddysgwyr ag Anghenion Dysgu Ychwanegol ffynnu yn eu hysgol prif ffrwd leol (waeth beth fo'u categoraidd iaith). Rydym am i ddysgwyr sydd angen lle mewn darpariaeth arbenigol allu cael mynediad at hyn yn gyflym a dylid darparu hyn mor agos at eu cymuned â phosibl. Wrth symud ymlaen, ein huchelgais yw y dylai Caerdydd allu bodloni anghenion holl ei ddysgwyr mewn ysgol neu leoliad a gynhelir. Rydym am i'n holl leoliadau addysg fod yn fedrus ac yn hyderus y gallant fodloni anghenion plant

a phobl ifanc ag Anghenion Dysgu Ychwanegol. Byddwn yn cryfhau ein continwrm o ddarpariaeth i wella addysgu o ansawdd yn gyntaf ac addysgeg addasol fel bod staff mewn ysgolion yn hyderus wrth ddefnyddio dulliau addysgu a methodolegau sy'n adlewyrchu'r ystod eang o anghenion dysgu. Byddwn yn fwy tryloyw ynghylch ble a phryd y gellid cael mynediad at ddarpariaeth fwy arbenigol. Byddwn yn datblygu rôl a chylch gwaith Canolfannau Adnoddau Arbenigol ac Ysgolion Arbennig i gefnogi ysgolion eraill a defnyddio'r arbenigedd anhygoel sydd gennym yn llawn.

Beth sy'n mynd yn dda

Yn dilyn cyfnod o newid sylweddol, mae ysgolion bellach yn llawer mwy hyderus wrth asesu Anghenion Dysgu Ychwanegol (ADY), ysgrifennu Cynlluniau Datblygu Unigol (CDUau) ac wrth arwain y prosesau ADY newydd. Maent wedi cofleidio cynllunio sy'n canolbwyntio ar y person a defnyddio eu dealltwriaeth o'r plentyn a'u teulu, yn gweithio ar y cyd â nhw a gweithwyr proffesiynol eraill i asesu a darparu darpariaeth ddysgu ychwanegol effeithiol.

Mae ysgolion yn gallu cael mynediad at wasanaethau cymorth awdurdodau lleol eang i wella eu harfer a bodloni anghenion dysgwyr. Mae rhannu arfer gorau drwy'r rhwydweithiau anffurfiol a ffurfiol niferus fel fforwm Cydlynedd ADY yn adlewyrchu'r arbenigedd yn ein hysgolion a'n lleoliadau a'r awydd i gydweithio er budd gorau yr holl ddysgwyr.

Mae darparu nid yn unig y cwricwlwm cywir ond hefyd yr amgylchedd cywir yn hanfodol i ddysgwyr sydd angen darpariaeth arbenigol. Rydym yn buddsoddi mewn cyfleusterau newydd gan gynnwys Ysgol Cynefin, Ysgol Uwchradd Woodlands ac Ysgol Glan yr Afon ar Gampws y Tyllgoed yn ogystal ag ehangu Canolfannau Adnoddau Arbenigol (CAAau) gan wella cyfleusterau i ddysgwyr yn sylweddol.

Er mwyn bodloni anghenion ein holl ddysgwyr, mae dulliau arloesol yn cael eu cyflwyno drwy Addewid Caerdydd mewn partneriaeth â thimau cyngor, ysgolion a chwmnïau ehangach. Un o'r mentrau hyn yw'r Rhaglen Interniaeth â Chymorth Hyblyg sy'n creu llwybrau ystyrlon i gyflogaeth ac addysg bellach i ddysgwyr ôl-16 sydd ag ADY.

Pam mae hyn yn flaenoriaeth

Yn ystod y blynyddoedd diwethaf mae nifer cynyddol o blant wedi bod yn cyflwyno anghenion mwy cymhleth a mwy aciwt (ar draws ysgolion o bob categoreiddio iaith). Mae'r ddarpariaeth arbenigol yn ehangu i adlewyrchu hyn, yn enwedig anghenion iechyd emosiynol a lles dysgwyr, fodd bynnag, nid oes digon o leoedd arbenigol lleol i ymdopi â'r galw ac nid oes gan bob dysgwr yr amgylchedd neu'r cwricwlwm cywir. Byddai datblygu digonolrwydd lleol yn lleihau ein gwariant ar leoliadau arbenigol annibynnol llawer mwy costus. Yn ogystal â bod yn llawer mwy costus, gall darpariaeth annibynnol 'ddadleoli' dysgwyr o'u cymuned ehangach.

Er bod twf wedi bod mewn dysgwyr ag anghenion mwy cymhleth, mae tystiolaeth hefyd bod dysgwyr ag Anghenion Dysgu Ychwanegol wedi'u tan-nodi. Bydd gwella arferion cynhwysol yn ein galluogi i gydnabod a bodloni anghenion dysgwyr sydd ag anghenion dysgu ychwanegol yn ein hysgolion prif ffrwd a gynhelir yn well.

Ysgolion prif ffrwd – rôl a chyfrifoldebau

Mae bod yn ysgol gynhwysol yn golygu y gellir bodloni'r mwyafrif helaeth o anghenion dysgwyr yn eu lleoliad ysgol brif ffrwd lleol.

Fodd bynnag, mae tystiolaeth yn dangos bod nifer sylweddol o blant nad yw eu hanghenion dysgu ychwanegol yn cael eu nodi – gall hyn effeithio ar ganlyniadau dysgu mewn nifer o ffyrdd a gall yn aml ddangos ei hun mewn ymddygiad niweidiol, presenoldeb gwael ac allgáu. Yn ogystal, nid yw rhai teuluoedd yn fodlon cael mynediad at ddarpariaeth arbenigol y tu allan i'w cymuned er nad yw ysgolion prif ffrwd bob amser yn gallu bodloni eu hanghenion cymhleth.

Dylid atgyfeirio dysgwyr am leoliad arbenigol dim ond os oes tystiolaeth gymhellol bod anawsterau'r dysgwr yn ddifrifol ac yn gymhleth ac y gall yr ysgol neu'r lleoliad prif ffrwd ddangos bod camau perthnasol, pwrpasol wedi'u cymryd i gefnogi dysgu a lles y plentyn, gan gynnwys ceisio a gweithredu cyngor arbenigol, monitro ac adolygu effaith strategaethau a chymorth dros amser.

Canolfannau Adnoddau Arbenigol (CAAau)

Mae CAAau yn elfen bwysig a gwerthfawr o ddarpariaeth, gan gynnig cyfle i ddysgwyr aros o fewn amgylchedd ysgol brif ffrwd, tra hefyd yn derbyn darpariaeth fwy pwrpasol a theilwra i'w cefnogi gyda'u hanghenion dysgu. Gall yr ysgol a'i holl ddysgwyr elwa o'r amgylchedd cynhwysol y gall CAA ei gefnogi a'i enghreifftio. Gall yr arbenigedd a ddatblygwyd o fewn CAAau wella arferion addysgu prif ffrwd.

Mae darpariaeth CAA wedi tyfu'n gyflym yn ystod y blynyddoedd diwethaf yng Nghaerdydd ac mae ar fin ehangu ymhellach. Mae darpariaeth CAA hefyd wedi arallgyfeirio ac mae bellach yn darparu ar gyfer amrywiaeth ehangach o anghenion nag a ragwelwyd efallai yn wreiddiol. Wrth symud ymlaen, bydd CAAau yn parhau i chwarae rôl hanfodol trwy:

- **roi cyfleoedd i ddysgwyr ymgysylltu â'u cyfoedion ac i elwa o amgylchedd prif ffrwd tra hefyd yn cael darpariaeth arbenigol ac arbenigol mewn lleoliad llai, mwy pwrpasol; a**
- **chefnogi a meithrin cynnydd datblygiadol dysgwr (yn enwedig yn oedran cynradd) i lywio penderfyniadau ar ddarpariaeth yn y dyfodol ac a allai llwybr mwy arbenigol fod er budd gorau'r dysgwyr**

Ysgolion Arbennig

Mae ysgolion arbennig yn darparu amgylchedd pwrpasol i ddysgwyr sydd â'r anghenion mwyaf cymhleth, lle na fyddai amgylchedd prif ffrwd yn cefnogi datblygiad dysgwyr a lle mae angen ymyriadau therapiwtig dwys ac arbenigol i'w cefnogi i gyflawni canlyniadau gwell. Mae ysgolion arbennig yn ganolfannau rhagoriaeth wrth ddiwallu anghenion dysgwyr ag Anghenion Dysgu Ychwanegol mwy cymhleth ac mae ganddynt gyfoeth o wybodaeth ac arbenigedd y gallai CAAau ac ysgolion prif ffrwd elwa ohonynt.

Sut fyddwn ni'n gwybod a ydym wedi gwella

Bydd gan athrawon ddealltwriaeth dda o metawbyddiaeth a sut mae plant yn dysgu, tra'n defnyddio technegau addysgu addasol i fodloni anghenion pob dysgwr.

Bydd gennym ddigon o leoedd yn lleol i fodloni anghenion plant a phobl ifanc ag Anghenion Dysgu Ychwanegol sydd angen lleoliad arbenigol

gan gynnwys drwy gyfrwng y Gymraeg. Bydd hyn yn golygu bod llai o blant a phobl ifanc yn gorfod teithio pellteroedd hir i fynd i'r ysgol neu bydd angen iddynt fynd i ysgolion arbennig annibynnol. Bydd teuluoedd yn dweud eu bod yn hyderus ac yn fodlon â'r gefnogaeth sy'n cael ei roi.

Beth fyddwn ni'n ei wneud

- Cryfhau dealltwriaeth o ddulliau addysgu, cwricwlwm ac adnoddau addasol i ddarparu ar gyfer cryfderau a heriau unigryw pob myfyriwr, gan sicrhau bod pob dysgwr yn gallu cyrraedd ei lawn botensial a chymryd rhan lawn yn y profiad addysgol
- Gweithio gydag ysgolion a chydlynwyr ADY i wella adnabod ADY fel bod mwy o ddysgwyr yn cael eu nodi yn gynharach ac yn cael cymorth priodol o fewn lleoliad ysgol prif ffrwd
- Darparu canllawiau clir ar ble a phryd y gallai darpariaeth arbenigol fod yn briodol i ddysgwyr a sicrhau bod prosesau gwneud penderfyniadau mor dryloyw â phosibl ac yn cael eu deall yn dda gan bawb
- Parhau i ddatblygu a chryfhau ein model gweithredu ar gyfer Ysgolion Arbennig a CAAau i gydweithio ac iddynt ddarparu cyfleoedd dysgu proffesiynol i ysgolion prif ffrwd ledled Caerdydd. Trwy weithio gyda'n gilydd, gallwn wella gallu pob ysgol ymhellach i ddiwallu anghenion eang dysgwyr ag Anghenion Dysgu Ychwanegol
- Datblygu ein darpariaeth CAA dros amser i ganolbwyntio ar: dysgwyr sydd angen ac sy'n gallu elwa o ddarpariaeth arbenigol prif ffrwd a mwy pwrpasol; a datblygu dealltwriaeth ddyfnach o anghenion dysgwyr i lywio penderfyniadau ar ddarpariaeth yn y dyfodol
- Cyflwyno cynigion ar gyfer cynyddu nifer y lleoedd arbenigol a gynhelir sydd ar gael yng Nghaerdydd. Byddwn yn archwilio dichonoldeb datblygu darpariaeth ysgolion arbennig yn y gymuned a allai gyd-leoli ag ysgolion prif ffrwd (tebyg i CAAau) i gefnogi dysgwyr i fynychu ysgol yn agosach at eu cymuned leol. Byddwn yn sicrhau bod cysylltiadau cryf rhwng unrhyw ddarpariaeth newydd a'n hysgolion arbennig presennol
- Cynyddu'r ddarpariaeth arbenigol cyfrwng Cymraeg fel y gall dysgwyr gael eu cefnogi a gall rhieni fod yn hyderus y bydd anghenion eu plentyn yn cael eu bodloni, yn eu hiaith ddewis

Maes 5 ar gyfer Gweithredu: Cefnogi a Chryfhau ein Gweithlu

Beth yw ein nod

Sgiliau, gwybodaeth, profiad ac ymroddiad ein gweithlu yw'r ffordd fwyaf pwerus o newid sydd gennym. Rydym hefyd eisiau i'n gweithlu deimlo eu bod yn perthyn i'w hysgol neu leoliad ac i Gaerdydd fel cymuned ddysgu. Bydd harneisio potensial ysgol i ysgol i weithio fel rhan o'n dull ehangach o wella ysgolion yn greiddiol i'r ffordd yr ydym yn gweithio gyda'n gilydd ac yn datblygu Caerdydd mwy cynhwysol. Er bod gan fod yn ysgol gynhwysol lawer o ddimensiynau, mae Arfer Seiliedig ar Drawma yn darparu dull sylfaenol hanfodol. Er mwyn ein cefnogi i ddatblygu ysgolion mwy cynhwysol a meithrin, rydym am i bob ysgol elwa o

hyfforddiant ymarfer sy'n seiliedig ar drawma ac i hyn gael ei gefnogi gan ddulliau ysgol gyfan.

Rydym am i'n gweithlu addysg fod yn amrywiol, a dylai dysgwyr weld eu hysgolion a'r gweithlu ysgol fel estyniad o'r cymunedau maen nhw'n eu gwasanaethu. Mae'n arbennig o bwysig bod dysgwyr yn gweld pobl 'fel nhw' ar bob lefel o fewn yr ysgol. Rydym eisiau gweithio gydag ysgolion i ddod o hyd i ffyrdd o ddenu gweithlu mwy amrywiol yn ogystal â sicrhau bod gennym y sgiliau a'r arbenigedd sydd eu hangen wrth i ni gynyddu'r ddarpariaeth arbenigol.

Beth sy'n mynd yn dda

Mae ymrwymiad cryf i ddysgu proffesiynol. Rhwng Medi 2024 a Mai 2025, nododd Consortiwm Canolbarth y De (CCD) fod 88% o ysgolion yn cymryd rhan mewn dysgu proffesiynol ar y cwricwlwm, addysgu ac asesu yn ogystal â 2,274 o ymgysylltiadau ag ymarferwyr. Yn ogystal â darpariaeth CCD, mae Tîm Cwricwlwm Caerdydd wedi cyflwyno dros 100 o brosiectau sy'n cyfoethogi ac yn ehangu'r cynnig cwricwlwm ledled y ddinas. Mae 85 o ysgolion Caerdydd yn cefnogi athrawon sy'n fywiog mewn partneriaeth â darparwyr AGA.

Ochr yn ochr â hyn, mae Academi Cynorthwywyr Addysgu Cyngor Caerdydd wedi darparu hyfforddiant i 277 o aelodau o'r gymuned, gyda 73% yn symud ymlaen i'r proffesiwn.

Mae ysgolion cynradd sydd â Chanolfannau Adnoddau Arbenigol yn cynllunio eu diwrnod HMS cyntaf a rennir i gryfhau'r broses o rannu ymarfer a dysgu proffesiynol. Bydd hyn yn caniatáu datblygiad pellach a dyfnhau gweithio o ysgol i ysgol.

Pam mae hyn yn flaenoriaeth

Mae ysgolion a staff yr ysgol yn gallu cael mynediad at amrywiaeth o adnoddau a chyfluoedd datblygiad proffesiynol i wella eu harfer proffesiynol, gan gyflawni eu nodau datblygiad personol eu hunain yn ogystal â nodau yr ysgol. Anaml y mae dysgu proffesiynol yn cael ei 'orfodi' ond rydym am i bob ysgol yng Nghaerdydd fod yn seiliedig ar drawma. Mae ymarfer sy'n seiliedig ar drawma yn canolbwyntio ar ddeall effaith trawma, cefnogi myfyrwyr yr

effeithir arnynt a chreu amgylcheddau diogel cynhwysol. Mae hyn yn gofyn am ymrwymiad i newid diwylliant a datblygu ymarfer parhaus ochr yn ochr â hyfforddiant a DPP. Mae amrywiaeth ethnig ymhlith ein harweinwyr ysgol a'n hathrawon wedi gwella ychydig dros amser. Ond nid yw'r amrywiaeth ethnig ymhlith ein harweinwyr ysgol a'n hathrawon yn hytrach na'r gweithlu ysgol ehangach yn gynrychioliadol o amrywiaeth Caerdydd.

Mae dysgwyr wedi gwneud sylwadau ar bwysigrwydd gweld eu hamrywiaeth eu hunain yn cael eu hadlewyrchu yn yr ysgol. Mae'r diffyg amrywiaeth ethnig, yn enwedig yn y sector cyfrwng Cymraeg, yn golygu bod ysgolion Caerdydd o bosibl yn colli allan i gofleidio talentau ein poblogaeth. Dylai'r data hwn roi achos i ni i gyd bryder – pam nad yw lleiafrifoedd ethnig yn cael eu cynrychioli'n well yn ein hysgolion ac yn enwedig ar y lefelau uwch?

	Gwyn Prydeinig	Grwpiau Ethnig
Arweinyddiaeth	97.95%	2.05%
Athrawon	93.89%	6.11%
Cynorthwywyr Addysgu	82.05%	17.95%

Sut fyddwn ni'n gwybod a ydym wedi gwella

Bydd gan bob ysgol yng Nghaerdydd fynediad at gyfleoedd datblygiad proffesiynol sy'n gysylltiedig ag ymarfer cynhwysol a gallant dystiolaeth sut mae hyn wedi'i fabwysiadu a'i integreiddio i ddulliau ysgol gyfan yn ogystal ag ymarfer proffesiynol unigolion.

Bydd ein hysgolion yn dod yn fwyfwy cynrychioliadol o'r amrywiaeth a welwn yng Nghaerdydd, a bydd gennym weithlu digonol a medrus i gwrdd â natur newidiol y ddarpariaeth arbenigol ar draws ysgolion a gynhelir.

Beth fyddwn ni'n ei wneud

- Mae ysgolion Caerdydd yn dangos momentwm cydweithredol cryf drwy sefydlu Partneriaethau Dysgu a Gwella Cydweithredol (PDGCau) yn llwyddiannus. Mae pob ysgol yn cymryd rhan weithredol ac yn y flwyddyn gyntaf mae presenoldeb wedi'i nodi fel blaenoriaeth ledled y ddinas sy'n cael ei chofleidio gan bob PDGC. Byddwn yn bwrw ymlaen â Dysgu Caerdydd ac yn datblygu gweithio o ysgol i ysgol fel conglaen gwella ysgolion
- Bydd gennym ymagwedd gyffredin at ymarfer sy'n seiliedig ar drawma ar draws ein holl ysgolion gan roi iaith ac athroniaeth gyson a rennir i ni sy'n enghraifft o sut rydym yn cefnogi pob dysgwr yng Nghaerdydd. I wneud hyn, byddwn yn cyflwyno Ymarfer Seiliedig ar Drawma i bob ysgol yng Nghaerdydd ac yn ceisio ymgorffori dulliau ysgol gyfan o fod yn wybodus am drawma
- Cyrff Llywodraethu sy'n gosod y cyfeiriad strategol ar gyfer eu hysgolion; maen nhw'n helpu i siapio'r hyn sy'n bwysig a'r hyn sy'n cael ei wneud. Mae gwaith ar y gweill i arallgyfeirio cyfansoddiad Cyrff Llywodraethu. Dylai pob Corff Llywodraethu gael 'Arweinydd Cynhwysiant' yn y dyfodol a byddwn yn gweithio gyda Chyrff Llywodraethu i ddatblygu'r disgrifiad rôl ac egluro cyfrifoldebau
- Parhau i ddarparu ystod eang o gyfleoedd dysgu proffesiynol sy'n gysylltiedig ag arferion cynhwysol, megis dysgu proffesiynol sy'n cefnogi ein nodau i fod yn wrth-hiliaeth a gwrthsefyll rhagfarn hiliol, cefnogi dysgwyr lleiafrifoedd ethnig yn effeithiol a'r rhai sydd â Chymraeg neu Saesneg yn ail iaith
- Byddwn yn gweithio gyda phenaethiaid i ddatblygu strategaeth gweithlu i gefnogi ein nodau cynhwysiant. Bydd y strategaeth hon yn cwmpasu camau y gallwn eu cymryd gyda'n gilydd i gynyddu amrywiaeth y gweithlu, yn enwedig ar lefelau uwch ac o fewn cyrff llywodraethu. Bydd hefyd yn ystyried sut y gallwn sicrhau bod gennym weithlu digonol gyda'r sgiliau a'r galluoedd i gefnogi ein nod o gynyddu nifer y lleoedd arbenigol a gynhelir sydd ar gael i ddysgwyr yng Nghaerdydd, gan gynnwys darpariaeth cyfrwng Cymraeg

Y CAMAU NESAF

Ein camau nesaf yw:

- Sefydlu 'Sgwrs Caerdydd' – fforwm i arweinyddwyr ysgolion ac addysg drafod a dysgu mwy am weledigaeth ac uchelgeisiau'r Strategaeth Gynhwysiant hon a sut y gellid ei chofleidio yn eu hysgolion
- Sefydlu Bwrdd Cynhwysiant Caerdydd gyda chynrychiolaeth o ysgolion (penaethiaid a llywodraethwyr) i oruchwylio gweithrediad
- Datblygu cynllun cyflawni manwl gydag amserlenni, cerrig milltir a mesurau ar gyfer llwyddiant

